

Macsótársak, a nemzetközi helyzet fokozódik!

Mottó: "[...] a Bizottság továbbra is aggodalomra okot adónak értékeli a nők töretlenül alacsony arányú részvételét a politikában és a közéletben, valamint a döntéshozatali pozíciókban, ideértve az Országgyűlést, a minisztériumokat és a helyi önkormányzatokat, valamint a diplomáciai testületeket is. [...] A Bizottság bátorítja a tagállamot, hogy haladéktalanul fogadja el és alkalmazza a tervezett 50 százalékos női-férfi kvótát a választási listákon helyi és országos szinten egyaránt." Az ENSZ CEDAW Bizottsága (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), a nők elleni diszkrimináció valamennyi formájának leküzdését szolgáló egyezmény betartását ellenőrző testülete - 2007. augusztus 10.

A nemzetközi feminista összeesküvők az ENSZ szolgálékú közreműködésével könnyörtelen támadást intéztek hazánk férfilakossága ellen. Kitaró ármánykodásuk eredményeképpen a világszervezet illetlen módon beavatkozott a magyar állam évezredes alkotmányos rendjébe, és felszólította kormányunkat a női kvóta bevezetésére. Politikusaink egyelőre rendíthetetlenül őrzik hagyományainkat, védik a parlamentet, s a szívós munkával kivívott utolsó előtti helyünket az európai ranglistán. (Végre valamiben lenyomtuk Máltát!)

A demokrácia szellemiségével ellentétes, antiliberális, alkotmányellenes, kommunista parlamenti kvóta eközben sorra szedi áldozatait a jóléti társadalmakban. Spanyolország, Franciaország, Portugália - hogy csak néhány férfiközpontú kultúrát említsek - már elesett a harcban, de Pakisztán, Tunézia és az Egyesült Arab Emírátságok is jó pár lépéssel előttünk járnak végzetes útjukon.

A nemzetközi helyzet mellett immár a hazai is fokozódik. A kvóta körül kialakuló társadalmi-közéleti vita végre színvallásra kényszeríti a véleményformálókat - nincs többé lehetőség elviccelni, bagatellizálni a női esélyegyenlőség problémakörét. A téma ellenzői is kénytelenek voltak cizellálni tarthatatlan érveiket (ti. hogy kommunista, alkotmányellenes, megalázó, fölösleges). A legtöbben már elismerik, hogy a nők hátrányos megkülönböztetése létező jelenség, de a kvótát mint eszközt sokan nem tartják megfelelőnek a probléma orvoslására. Jóllehet alternatív - azaz belátható időn belül eredményeket hozó - megoldást még egyetlen alkalommal sem tudtak felvázolni, de rátapintottak a vita tulajdonképpeni lényegére. Jelesül, hogy mi a leghatékonyabb eszköz a társadalom többségét kitevő nők tudatos diszkriminációjának megszüntetésére.

Én magam úgy vagyok a kvótával, mint Churchill a demokráciával: "Nem jó, de nincs jobb nála". Nem vagyok "kvótahívó", de az elmúlt tizenhét év tendenciái alapján semmilyen más hatékony eszközt nem látok a probléma orvoslására. Képzésekkel, motivációs programokkal, alulról építkező - a tehetséges nők érvényesülését segítő - hálózatokkal, kommunikációs és attitűdmódosító kampányokkal éppen annyit tudnánk lendíteni az ügyön, mint az elmúlt másfél évtizedben. Semennyit. Ez olyan illúzió, mint hogy a rabszolgaság eltörlése végbemehetett volna a rabszolgatartók csendes meggyőzésével, illetlen magatartásuk megvilágításával és beláttatásával. A világon összesen 97 országban alkalmazzák a kvóta valamely formáját. Sokan kísérleteztek a bevezetése előtt más megoldásokkal, de bebizonyosodott, hogy ez az egyetlen hatékony eszköz. Csak körbe kellene néznünk, és átvennünk a jó gyakorlatokat, de ehelyett mi olyan eszközöket keresünk, amelyekről réges-régen bebizonyosodott, hogy nem működnek. Csak azért is megpróbálunk vizet fakasztani a sziklából, ahelyett, hogy kinyitnánk a csapot. Tudomásul kellene vennünk, hogy ha már van kvóta, akkor van létjogosultsága az attitűdformálásnak, a képzéseknek és a motivációs programoknak.

Meggyőződésem, hogy a társadalom érett a probléma felismerésére és kezelésére, de abban is biztos vagyok, hogy a hatalom jelenlegi birtokosai ragaszkodni próbálnak pozícióikhoz. A női kvóta kérdése - nem először mondom - szintiszta hatalmi kérdés. Mi más is lehetne egy olyan országban, ahol a diplomások több mint a fele nő, s mindeközben a parlamenti helyekből 10,9 százalékban részesednek? A Parlamentben ülőknek arról kell szavazniuk, hogy korlátozzák-e saját maguk érvényesülési, hatalmi esélyeit. Kevés olyan esetet regisztrálhatunk a magyar történelemben, amikor ez sikerült (jobbágyfelszabadítás, köztelherviselés, általános választójog, rendszerváltás), ráadásul ezek az esetek sem függetleníthetők a különböző külső kényszerektől.

A női esélyegyenlőség problémája emberi jogi probléma. A rendszerváltást megelőzően a gyülekezés, a szólás szabadságáért, valamint az emberi jogokért való bátor kiállás még valós kockázattal járt (útlevelemegvonás, hatósági zaklatás, a munkahely elvesztése), azóta azonban legfeljebb a népszerűsége csökkenését kockáztatja egy politikus, ha megszólal egy-egy diszkriminált csoport érdekében. Egzisztenciáját nem érinti, mert teljesen más dimenziókban éli mindennapi életét, mint az, akin segíteni kíván. A melegek házasságáért való kiállás nem befolyásolja a politikusok

családalapítási esélyeit. Az államilag támogatott szakképzésben részt vevő roma munkavállaló sem az ő álláslehetőségeit csökkenti, a roma hallgatók kiegészítő ösztöndíjai nem a politikuscsemeték elől szippantják el a nélkülözhetetlen erőforrásokat, és persze a szegregáció elleni harc sem a városi-belvárosi elitgimnáziumokban tanulók környezetét érinti. Az egyetlen, egzisztenciális veszélyeket is magában hordozó emberi jogi kérdés mára csak a női esélyegyenlőség maradt.

A diszkrimináció rejtett mechanizmusai miatt a kvóta megítélése körül még nem alakult ki a szokásos politikai dimenziók szerinti állásfoglalás. A parlamenti pártok nem vallottak színt a kezdeményezésünkről, a társadalom egy-egy politikai párt és ideológia felé elkötelezett tagjai szabadon alakíthatják ki véleményüket ebben a témában. Talán megvan az esély arra, hogy a női esélyegyenlőség kérdése ne váljon a politikai hitviták áldozatává. A magyar értelmiség jelentős része támogatja a kezdeményezést: az elmúlt hetekben akadémikusok, kutatók, vállalkozók, írók, újságírók, színészek, zenészek, sportolók jelezték, hogy pártolják Sándor Klára képviselőtársammal beadott javaslatunkat. A kvóta a parlamenti pártok mindegyikét megosztja, de egyértelmű elutasítása ma már nem tartható álláspont, hiszen sem jogi, sem szociológiai érvekkel nem támasztható alá. Várom a parlamenti vitát: mi, 89 százalékban férfi képviselők tudunk-e a nők emberi jogai érdekében "nőiesen" empátikusak és együttműködők, ugyanakkor "férfiasan" bátrak lenni?

A szerző fejlesztéspolitikai államtitkár (SZDSZ)

(Népszabadság)